

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt halfmaandelijks. Abonnementsprijs f 3.— per halfjaar.

De Vereeniging is opgericht in 1912 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernementsbesluit d.d. 31 Juli 1922, No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale ressorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

Mr. H. E. BOISSEVAIN, Drs. HERMEN KARTOWISASTRO, W. VAN DER PEYL, Mr. H. M. VRIJHEID en F. H. VAN DE WETERING.

Redactie - Secretaris: H. OBBINK.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: LOCALE BELANGEN, POSTBOX 38, SEMARANG.

Vaste medewerkers: Mr. J. TEN BRINK, Mr. F. DE LA CROIX, Mr. L. F. ENGELKES-NIX, Mr. Ch. M. J. HERCKENRATH, Mr. Th. A. M. HOOVELT, Mr. M. D. DE JONG, Th. VAN KEMPEN, F. W. M. KERCHMAN, Dr. H. J. LEVELT, R. MARGONO, Mr. G. C. SUERMONDT.

Voor lokaal-technische aangelegenheden: Secretariaat Technische Commissie: van Ruijsdaelweg 2a, Bandoeng.

Vertegenwoordiger in Nederland: J. J. G. E. RUCKERT, Burgemeester van Enschede.

De Luchtbescherming en de autonome gemeenschappen.

Hoewel de passieve luchtbescherming thans centraal is geregeld bij de met ingang van 20 November jl. in werking getreden „Luchtbeschermingsordonnantie 1939” (Stbl. No. 581) — verkort L. B. O. — en de tot hare uitvoering strekkende „Luchtbeschermingsverordening 1939” (Stbl. No. 679) — verkort L. B. V. — is nochtans binnen het kader van de nieuwe bepalingen een belangrijke zelfbestuurstaak opgedragen aan de autonome gemeenschappen in samenwerking met de luchtbeschermingsdirecties.

In verband met de bijzondere structuur van Nederlandsch-Indië, welke beslissend is ten aanzien van de opdracht van dezen nieuwen vorm van overheidszorg aan bepaalde deelen van het overheidsorganisme, was echter eene figuur als de Nederlandsche luchtbeschermingswetgeving typeert, bij voorbaat uitgesloten.

Zoo is bij art. 3 van de Nederlandsche wet van 23 April 1936 S. 302 betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, in elke gemeente de *burgemeester belast met de uitvoering van de luchtbeschermingsmaatregelen* onder toezicht van de Inspectie, terwijl h. t. l. bij art. 5 van de L. B. O. deze taak is opgedragen aan de luchtbeschermingsdirecties.

Wél zullen de regenten en burgemeesters in het algemeen zitting hebben in de directies op Java en Madoera, waarvan de residenten voorzitter zijn. De samenstelling der voor elken luchtbeschermingskring in te stellen directie wacht op de aanwijzing door den Gouverneur-Generaal van de ambten, aan welke het

lidmaatschap van de directie is verbonden (art. 2 lid 1 L. B. V.)

Door de instelling der luchtbeschermingsdirecties zal een einde komen aan een aantal moeilijkheden, welke zich tot dusver in de practijk deden gevoelen bij de organisatie der burgerlijke luchtbescherming en met name aan de kwestie of deze taak in principe moest berusten bij het Binnenlandsch Bestuur of bij de besturen der openbare gemeenschappen.

Dit alternatief wordt thans vermeden door eene oplossing, waardoor middels een wettelijk verplichte samenwerking van enkele verantwoordelijke hoofdamttenaren, op eenvoudige wijze voorzien wordt in de noodzakelijke coördinatie van de beschikbare personeele en materieele hulpmiddelen voor de luchtbescherming.

Immers is het zonder meer duidelijk dat daarvoor beschikt moet kunnen worden over openbare diensten met hun personeel, zooals politie, brandweer, geneeskundige hulp, technische diensten, ziekenhuizen, verkeersbedrijven, etc. waar en in welken vorm die ook door of ten bate van de gemeenschap worden onderhouden, en om het even door welk bijzonder gezag zij worden beheerd.

Hieruit vloeit voort, dat dus in hoofdzaak de stadsgemeenten en regentschappen in de luchtbescherming zijn ingeschakeld, al zal op een enkel gebied ook de provincie eenigen bijstand kunnen verleen door beschikbaarstelling van personeel en materieel.

Aan de luchtbeschermingsdirecties zijn bij de uitvoering en toepassing der voorschriften verstrekkende bevoegdheden verleend. Zoo is in art. 13 L. B. O. aan een ieder de verplichting opgelegd de bij openbare bekendmaking door de directie voorgeschreven algemeene of bijzondere gedragsregels na te leven.

Zoo worden ingevolge art. 17 lid 1 L. B. O. de luchtbeschermingsdienstplichtigen aangewezen door de directie. Zoo is de luchtbeschermingsdirectie op grond van art. 22 L. B. O. bevoegd te vorderen dat bij het (ver)bouwen enz. van woningen bepaalde voorzieningen worden getroffen ter beperking van gevaren, voor de daarin geregeld verblijf houdende of werkzame personen of voor het publiek voortvloeiende uit luchtaanvallen, waaronder de inrichting van schuilplaatsen tegen scherp- en gasgevaar een belangrijke plaats inneemt. Ter verzekering, dat bouw- en verbouwplannen, welke aan de in art. 19 L. B. V. gestelde criteria voldoen, door de stads- en regentschapsbesturen niet worden goedgekeurd zonder voorkennis van de luchtbeschermingsdirectie, is in art. 22 lid 5 L. B. O. bepaald, dat deze vooraf aan de directie ter kennisneming moeten worden toegezonden.

Bij art. 1 lid 1 L. B. V. zijn de luchtbeschermingskringen aangewezen.

In deze kringen, welke voor de luchtbescherming zijn te beschouwen als het omliggend gebied van de nader te bespreken plaatsen, zullen in hoofdzaak maatregelen moeten worden getroffen voor waarschuwing en alarmeering, verduistering en voorlichting van de bevolking. Deze maatregelen zijn opgesomd in art. 4 L. B. V.

Aan het hoofd van de personeele en materiele organisatie van de luchtbescherming in den geheelen kring staat een *technisch leider*, die benoemd en ontslagen wordt door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Bij art. 1 lid 2 L. B. V. zijn binnen deze kringen een aantal plaatsen aangewezen, alwaar wegens de aanwezigheid van bepaalde belangrijke objecten, aanvallen bij een gewapend conflict in de eerste plaats zijn te verwachten.

Tot deze beschermde plaatsen behooren de meeste stadsgemeenten, waar de luchtbescherming intensief zal moeten worden georganiseerd door inrichting van een plaatselijken luchtbeschermingsdienst en door inschakeling in die organisatie van alle voorhanden hulpmiddelen bij de openbare diensten, enz.

Aan het hoofd van de personeele en materiele organisatie staat een hoofd van den luchtbescher-

mingsdienst, die benoemd en ontslagen wordt door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Het behoeft geen betoog dat deze in de plaatselijke sfeer werkzaam gestelde hoofden, nauw en soepel zullen moeten samenwerken met de betrokken stadsgemeente- en regentschapsbesturen.

De maatregelen welke toepassing moeten vinden in de binnen den luchtbeschermingskring aangewezen plaatsen, zijn opgesomd in art. 9 L. B. V., terwijl in art. 5 L. B. V. aan de directies de plicht is opgelegd om een *algemeen luchtbeschermingsplan* vast te stellen.

Hoewel van de zijde der openbare gemeenschappen tot dusver een ruime mate van medewerking aan den dag is gelegd, is nochtans met het oog op de mogelijkheid, dat zich te eeniger tijd bij de uitvoering moeilijkheden en meeningsverschillen zouden kunnen voordoen, in art. 12 L. B. O. aan de besturen der openbare gemeenschappen de plicht tot medewerking opgelegd en om desgevorderd het in hun dienst zijnd personeel, zoomede hun materieel, daartoe om niet beschikbaar te stellen.

Bovendien is in art. 15 L. B. O. ook aan de *ambtenaren in dienst van de openbare gemeenschappen*, behorende tot een dienst of dienstonderdeel, waaraan in de luchtbeschermingsorganisatie een taak is opgedragen, de plicht opgelegd de in verband met de uitvoering daarvan door of namens de directie van hen gevorderde persoonlijke diensten te verrichten.

Tegen de opzettelijke alsmede de culpose niet-nakoming van deze verplichting zijn zware straffen bedreigd in art. 31 L. B. O.

Ten aanzien van de kosten der luchtbescherming is een regeling getroffen in art. 29 L. B. O.

Een regeling, volgens welke alle kosten van de luchtbescherming ten laste van het Land zouden worden gebracht, ware in strijd met het beginsel, dat elementaire bescherming van de bevolking in de eerste plaats een taak is der lagere gemeenschappen.

Anderzijds zou het echter even onjuist zijn om de aan deze zorg verbonden lasten geheel op de lagere gemeenschappen af te wentelen. Immers de mate van gevaar en het risico van luchtaanvallen zijn grooter naar gelang van de aanwezigheid van objecten, welke onder meer dan wel uitsluitend het Landsbelang ten dienste staan. *Een en ander pleit voor een verdeling van de kosten tusschen Land en lagere gemeenschappen.*

Gedacht zou kunnen worden aan een overneming van het in art. 11 der Nederlandsche Luchtbeschermingswet neergelegde systeem, waarbij het verschil in de mate van gevaar, hetwelk aanleiding is geweest voor de verdeling der gemeenten in gevarenklassen, uitgangspunt is voor de verdeling van de kosten, indier voege, dat de maatregelen, welke reeds dadelijk in *alle* klassen toepassing zullen moeten vinden, voor rekening van de gemeenten worden uitgevoerd. Tegen een dergelijke kostenverdeling rijst echter het bezwaar, dat zij toch nog vrij hoge lasten voor de lokale gemeenschappen met zich zou meebrengen.

Daarom is in art. 29 een redelijker kostenverdeling opgenomen, waarbij de *kapitaalsuitgaven*, voortvloeiende uit de uitvoering van de luchtbeschermingsmaatregelen, worden gedragen door het Land, terwijl de *materieele- en personeele exploitatieuitgaven* ten laste komen van de lokale gemeenschappen, met uitzondering van de bezoldiging van de hoofden van de luchtbeschermingsdiensten. De *vervangingskosten* worden door het Land en de betrokken autonome gemeenschappen ieder voor de helft gedragen.

Onder dit systeem van kostenverdeling zal een bedrag van f 150.000 à f 20.000 jaarlijks ten laste van de autonome gemeenschappen komen, met welke kosten op Java en Madoera de stadsgemeenten en regentschappen zullen worden belast. Wellicht is het mogelijk, dat het betrokken aandeel in dezen last de draagkracht van enkele ressorten te boven gaat. Te denken valt hierbij o. a. aan regentschappen, waarvan de hoofdplaats in de 1e of 2e gevarenklasse is ingedeeld. Mocht in een enkel geval een gemeenschap door de in art 29 L. B. O. genoemde verplichtingen over onvoldoende fondsen komen te beschikken om de dagelijksche taak te volvoeren, dan kan door deze steunbehoevende gemeenschap altijd een beroep op het Land worden gedaan ter verkrijging van een tegemoetkoming.

vernementen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 5;

In de Buitengewesten zullen naast de gemeenten Makassar, Manado en Amboina wellicht ook de Ambonraad en de Minahasaraad eenige maatregelen hebben te treffen en met kosten belast moeten worden.

Jaarlijks zal uiterlijk in de maand September door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur aan de besturen der betrokken gemeenschappen een, althans globale, opgave worden verstrekt van het bedrag, dat in het daarop volgende jaar door hen in de luchtbescherming zal moeten worden bijgedragen.

Naast de kapitaalsuitgaven, materieele- en personeele exploitatieuitgaven en vervangingskosten, zal de luchtbescherming wellicht nog andere kosten met zich medebrengen. Te denken valt bijv. aan de kosten, verbonden aan het houden van oefeningen. Te dien aanzien geldt de regeling in het tweede lid van art. 29 L. B. O.. Deze gaat uit van het standpunt, dat de *kosten van oefeningen* in beginsel gedragen dienen te worden door de gemeenschappen, wier organen aan de oefeningen deelnemen. Het spreekt vanzelf dat ook de provincies de kosten daarvan moeten dragen voor zoover haar organen bij oefeningen worden betrokken.

Hoewel door hogere en lagere autoriteiten nog verschillende voorschriften en instructies moeten worden vastgesteld ter uitvoering van de L. B. V., is met de totstandkoming van de nieuwe luchtbeschermingswetgeving een doelmatige basis gelegd voor verderen uitbouw.

Maar alle wettelijke maatregelen baten weinig of niets, wanneer de plaatselijke burgerij ook individueel niet medewerkt aan de verwezenlijking van het beginsel, dat *zelfbescherming voorop moet staan en dat de Overheid alleen aanvullende bescherming kan verlenen*.

Bodjonegoro, 18 December 1939.

Mr. H. D. van Werkum.

Uit den Volksraad.

Hieronder laten wij een extract volgen uit het Zakenregister verwijzende naar diverse onderwerpen, welke bij de behandeling der Landsbegrooting 1940 in den Volksraad ter sprake kwamen en van eventueel belang zijn voor den lezer van het Orgaan.

Departementsgewijze Zakenregister betreffende de begrooting 1940.

Bestuurshervorming. Adviseerende raden in gou-

st. 6, blz. 6; H 476, 538, 583, 587, 593, 1001, 1002, 1002-1003, 1004, 1094.

Gouverneurs. Overdracht van bevoegdheden op —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 4-5; st. 6, blz. 5-6; H 476, 580-581, 1001-1002.

Groepsgemeenschappen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 5-6; st. 6, blz. 6-7; st. 10, blz. 2; st. 16, blz. 1; st. 17, blz. 1; H 476, 582, 587-588, 593, 1093-1094.

Groepsgemeenschapsraden. Benoeming leden van-; kiesregeling. H 580, 582-584, 584, 1002.

Groepsgemeenschapsraden. Bestuursambtenaar ambtshalve voorzitter —. H 593-594, 1004-1005.

Inlijving stadsgemeenten bij groepsgemeenschappen. H 537.

Kosten der —; gespecificeerde opgave. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 4; st. 6, blz. 5; H 72.

Minangkabauraad. Kiesregeling. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 6; st. 6, blz. 7; H 587, 1003, 1094.

Wijze van doorvoering der — en decentralisatie. H 586-587, 588, 589, 590, 1001, 1003, 1093, 1094, 1210.

Decentralisatie. Aandeel in Landsmiddelen van provincies, stadsgemeenten en regentschappen op Java en Madoera. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 28; st. 6, blz. 42.

Adviseur voor de —. Zelfstandigmaking. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 6; st. 6, blz. 7.

Begraafplaats; beheer, kwestie tusschen gemeentebestuur van Malang en bestuur stichting „Sien Bien Ing”. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 12.

Belastingheffing autonome ressorten; uniformiteit, cumulatie van belastingen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 10; H 584-585, 594, 1017.

Bescherming particulieren eigendom tegen natuurrampen. H 531, 999. Zie ook Afd. VII, onder: bandjirschade.

Bestuursambtenaren-voorzitters van gemeenteraden. Ond. 1 — Afd. VI: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 11.

Bouwvergunning. Verleening door gemeente onder voorwaarde van kosteloozen afstand stuk grond voor aanleg verkeersweg. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11-12.

Burgemeestersambt; benoemingen inheemsche burgemeesters; benoeming burgemeester van Bandjermasin. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11; H 476, 504, 537, 539, 586, 591, 594, 1007, 1007 — 1008.

Burgemeestersambt; kosten bezoldiging; continuïteit in de vervulling van het ambt. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 28; st. 6, blz. 41-42; H 592, 1007.

Colleges van gecommitteerden; toekenning toelagen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 13-14; st. 11; H 537, 586, 1013-1014, 1087, 1213-1214, 1255-1259.

Colleges van gedeputeerden; lidmaatschap amb-

tenaren. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 10.

College van gedeputeerden Oost-Java; onverenigbaarheid lidmaatschap met dat van den Volksraad. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 10; H 591-592, 1014, 1094-1095, 1214-1215.

Europeesche gemeenschap. Geringe belangstelling voor de —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 6; st. 6, blz. 7-8; H 535-536, 591, 1008-1009, 1086-1087.

Europeesche bestuursambtenaren. Lidmaatschap van regentschapsraden en colleges van gecommitteerden. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 13; H 581, 584, 590, 1011.

Financieele verhouding; taak en samenstelling der commissie tot voorbereiding definitieve regeling; werking der huidige regeling. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 7-8; st. 6, blz. 8-10; H 72-73, 536-537, 537, 581, 590, 592, 593, 999, 1000, 1002, 1003-1004, 1070, 1086, 1209.

Gemeenteraden. Uitbreiding aantal inheemsche leden. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11.

Inmenging van centrale instanties in locale aangelegenheden. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 6; st. 6, blz. 8; H 537, 1008.

Maleische taal. Gebruik in de gemeenteraden. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9-10; st. 5, blz. 12-13; H 476-477, 537, 539, 582, 585-586, 588, 589, 591, 592-593, 1005-1006, 1089, 1093, 1213.

Minahasaraad; verleening subsidie. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 28; st. 6, blz. 42; H 582, 1014-1016, 1088-1089, 1215-1216.

Overbrenging burgerlijke stand in de steden naar stadsgemeenten en gemeenten; huwelijksluiting op gemeentehuizen. Ond. 1 — Afd. II: st. 5, blz. 13; Afd. IV: st. 6, blz. 11.

Overdracht van diensten en bevoegdheden aan zelfstandige gemeenschappen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 7; st. 6, blz. 8; H 504, 536, 537, 538, 592, 1000, 1001, 1004, 1091-1093, 1209-1210.

Personeelsvoorziening provincies; eigen ambtenarenkorpsen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 10.

Provinciale raden; uitbreiding aantal inheemsche leden. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 8; st. 6, blz. 10; H 476.

Regentschapsraden; beïnvloeding kiesmannen door bestuur. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16; st. 4, blz. 4; Afd. IV: st. 6, blz. 13; H 589-590, 1012.

Secretaris regentschapsraad; benoeming door den raad; positie. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 14; H 477.

Stadsgemeenten. Opheffing en instelling. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11; H 537 — 538, 538, 585, 592, 1006 — 1007.

Stadsvorming; ontwerpen tot regeling van de stadsvorming. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11; H 507, 990.

Straatverkoop; regeling. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 9; st. 6, blz. 11.

Subsidies aan zelfstandige gemeenschappen; steun voor kampongverbetering aan stadsgemeenten en regentschappen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 28; st. 6, blz. 42; H 461 — 462, 581 — 582, 582, 590, 594, 1014 — 1016, 1016 — 1017, 1088 — 1089, 1215 — 1216.

Toezicht regentschapsraden; art. 124 regentschapsordonnantie. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 13; H 586, 1013.

Verdeeling van Makassar in kiesdistricten. H 538 — 539.

Wijze van samenstelling raden van autonome gemeenschappen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 5, blz. 6, 8, 9, 10; st. 6, blz. 8, 10, 11, 13; H 536, 538 — 539, 583 — 584, 584, 587, 590 — 591, 593, 1009 — 1012, 1087, 1087 — 1088, 1089 — 1091, 1210 — 1213. Zie ook Alg. Gedeelte, onder: Samenstelling vertegenwoordigende lichamen.

Overdracht onderwijszorg aan zelfstandige gemeenschappen.

Bouwsubsidies t. b. v. de Inlandsche gemeenten. Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 11; st. 6, blz. 10; H 248 — 249, 255, 256, 259, 262 — 263, 269, 275 — 276, 278, 296, 300, 316, 821, 942, 1259 — 1260.

Materieele positie der volksonderwijzers in het gedecentraliseerd gebied. Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 11; st. 6, blz. 10.

Moeilijkheden bij de personeelsvoorziening. Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 11; st. 6, blz. 10.

Onderwijstoezicht in gedecentraliseerde gebieden. Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 9, 10; st. 6, blz. 9.

Overgedragen opleiding leerkrachten bij het volksonderwijs. Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 9.

Volksonderwijs. Rechtstreeksche bijdrage van de bevolking in de kosten (zg. volksschoolfondsen).

Ond. 1 — Afd. V: st. 5, blz. 10; st. 6, blz. 9 — 10.

Volks- en vervolgonderwijs. Overdracht van Ond. 1 Afd. V: st. 5, blz. 9 — 10; st. 6, blz. 8 — 9.

Schoolartsen; instituut van —. H 311, 836, 950.

Schoolcommissies; opheffing dan wel reorganisatie. Ond. 1. — Afd. V: st. 5, blz. 13 — 14; st. 6, blz. 12.

Samenstelling van vertegenwoordigende lichamen.

Benoemingsrecht. Handhaving hanteering; Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16 — 18; st. 4, blz. 4; H 20, 40, 64, 111, 141, 149 — 150, 152, 163.

College van Gedelegeerden. Verhooging ledental. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 18, 19; st. 4, blz. 4; H 20.

Kiesbevoegdheid benoemde leden regentschaps- en groeps-gemeenschapsraden van leden Volksraad en provinciale raad. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17; H 141.

Kiesrecht. Actief. Rechtstreeksch en getrapd voor alle vertegenwoordigende lichamen. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16; st. 4, blz. 3, 4; H 113, 121, 138, 150, 151, 548.

Kiesrecht. Rechtstreeksch kiesrecht voor Volksraad. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16; st. 4, blz. 4; H 113, 138, 141, 548.

Regentschapsraden. Beïnvloeding kiesmannen door bestuur. Zie Afd. IV onder „Decentralisatie“.

Volksraad. Inheemsche groep. Vrouwelijk Inheemsch lid. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 18; H 117, 159, 161, 578, 675.

Volksraad. Ledental. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 18; H 158 — 159, 578, 675.

Volksraad. Nederlandsche groep. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17; st. 4, blz. 4.

Volksraad. Zetel-verdeeling over bevolkingsgroepen. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17, 18; st. 4, blz. 4; H 110, 166.

Volksraad. Zetel-verdeeling over kieskringen. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 17; st. 4, blz. 4.

Volksraad. Zetel-verdeeling over partijen. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 18; H 49 — 50, 98, 663.

Vrouwenkiesrecht. Actief. Ond. 1 — Alg. Ged.: st. 3, blz. 16, 16; st. 4, blz. 4.

Zie ook Afd. IV, „Decentralisatie“.

Decentraliana.

Inlandsch onderwijs. Belangrijke uitbreiding in de komende jaren.

Bij het departement van O. en E. is volgens de „Java Bode” momenteel een belangrijk plan tot uitbreiding van het Inlandsch onderwijs in studie, hetwelk, behalve eene grondige doorvoering der differentiatie, eene beduidende vermeerdering van het aantal volks- en vervolgscholen omvat.

De bedoeling is om het aantal volksscholen gedurende eene periode van 10 jaar met 1000 scholen per jaar uit te breiden en het aantal vervolgscholen met 250 per jaar.

Om dit mogelijk te maken dienen eerst, de noodige onderwijs-krachten te worden opgeleid en hiervoor zullen per 1 Augustus a.s. 50 nieuwe cursussen voor volksonderwijzers worden geopend, welke 2 jaren duren. Voorts zullen in 1941 8 nieuwe normaalscholen worden geopend tot opleiding van onderwijskrachten voor de vervolgscholen, welke cursus 4 jaren duurt.

In 1942 zal dus kunnen worden begonnen met de oprichting van de eerste 1000 nieuwe volksscholen en in 1945 met 250 vervolgscholen, terwijl de uitbreiding dan jaarlijks — over een periode van 10 jaren — zal worden voortgezet.

Het behoeft geen betoog, dat met de uitvoering van dit plan enorme kapitalen gemoeid zijn.

Nu is eenigen tijd terug weliswaar een groot deel van het Inlandsch onderwijs overgedragen aan gemeenten regentschappen en provincies, doch het is niet te verwachten, dat de lokale ressorten in deze kosten zullen bijdragen, zoodat zij geheel voor rekening van het gouvernement zullen komen.

In dit verband kan worden gemeld, dat de regeering zeer geporteerd is voor de uitvoering van bovenbedoeld schema en indien er dan ook geen kink in den kabel komt, mag worden verwacht, dat een en ander spoedig haar beslag zal krijgen.

Aanwijzing Stadsgemeente Malang als stadsgemeente in den zin van art. 11 der „Overdrachtsordonnantie Volksgezondheid Java en Madoera.”

Het College van Burgemeester en Wethouders der Stadsgemeente Malang heeft in opdracht van den Stadsgemeenteraad zich tot de Regeering gewend met het verzoek de Stadsgemeente Malang aan te wijzen als een gemeente in den zin van artikel 11 lid (1) der „Overdrachtsordonnantie Volksgezondheid Java en Madoera” (Staatsblad 1936 No. 582) en haar daarbij te belasten met de in dit artikel omschreven zorg voor het onderzoek naar den staat der volksgezondheid, met het aangeven

en het bevorderen van de toepassing van de middelen tot instandhouding en verbetering van de volksgezondheid en met de rechtstreeksche bestrijding en voorkoming van besmettelijke ziekten en volksziekten.

Ter motiveering van dit verzoek wordt o.a. het volgende aangevoerd.

Reeds met ingang van 1 Januari 1935 werden door de Stadsgemeente 3 mantri-verplegers overgenomen van den Dienst der Volksgezondheid, zulks teneinde de voortzetting van den tot dusver van Landswege en op landskosten verzorgde wijk-inlichtingendienst en schooldienst binnen de Stadsgemeente Malang te verzekeren; van Regeeringswege was uit bezuinigingsoverwegingen n.l. besloten tot opheffing van dezen dienst.

Bij de overdracht der zorg voor de Volksgezondheid ingevolge de „Overdrachtsordonnantie Java en Madoera” op 1 Januari 1937 kreeg de Stadsgemeente de beschikking over een der te Malang bescheiden Gouvernements-Indisch Artsen, terwijl bovendien van Gemeentewege moest worden overgenomen de tot dan toe van Landswege gefinancierde vergoeding voor twee particuliere vroedvrouwen.

Dientengevolge kon met ingang van 1 Januari 1937 een Gemeentelijke Gezondheidsdienst worden opgezet in de volgende formatie:

- een Indisch Arts;
- drie Mantri-verplegers;
- twee vroedvrouwen (op toelage).

De instructie voor den Gemeentelijk Indisch Arts werd — na overleg met den Inspecteur, Hoofd van den Provincialen Dienst der Volksgezondheid in Oost-Java — vastgesteld als volgt:

- a. de regeling van de werkzaamheden van zijn personeel;
- b. algemeen hygiënisch toezicht binnen de Gemeente;
- c. het hygiënisch toezicht, voortvloeiende uit verschillende Gemeentelijke verordeningen;
- d. het hygiënisch toezicht op de pasars;
- e. het toezicht op den schooldienst en de Gemeentelijke vroedvrouwen;
- f. doodschouw, poliklinische behandeling van de stadspolitie en behandeling van zieken in het Werkloozenasyl te Gadang.

Hiermede werd door de Stadsgemeente voorzien in de zorg voor de in artikel 11 lid (1) sub a en b genoemde onderdeelen van Gezondheidszorg.

Behalve dat in 1939 het aantal mantri-verplegers voor den school- en wijkinlichtingendienst werd uitgebreid tot 4 krachten, werd in den loop van dit jaar eveneens overgegaan tot aanstelling van een specialen malaria-mantri en tot beschikbaarstelling van de noodige fondsen voor malariabestrijding (koelie-personeel), ingrediënten voor bespuiting van plassen en medicijnen).

Deze uitbreiding der Gemeentelijke zorg was mede een gevolg van de vervanging — op verzoek van het Gemeentebestuur — van den Indische arts door een Gouvernements arts 1e kl.

Deze uitbreiding heeft ertoe geleid, dat de Stadsgemeente intusschen ook de zorg voor bestrijding en voorkoming van volksziekten vermeld in artikel 11, lid (1) sub c aan zich heeft getrokken; in dit verband kan nog worden medegedeeld, dat van Gemeentewege thans eveneens reeds statistische gegevens worden verzameld met betrekking tot het voorkomen van besmettelijke ziekten en dat op de naleving der betreffende ordonnantie eveneens — zij het vooralsnog indirect — toezicht wordt uitgeoefend.

Dat de Stadsgemeente in feite reeds is belast met de zorg voor de in artikel 11 (1) genoemde onderdeelen van Gezondheidszorg meent het College voorts te mogen afleiden uit de volgende feiten.

Behoudens de supervisie van den Residentiearts over den Gemeentelijken Gezondheidsdienst ingevolge artikel 12 lid (3) der Overdrachts-ordonnantie en verrichtingen welke niet voor overdracht in aanmerking komen, blijft de taak welke in de Stadsgemeente is overgebleven voor de ambtenaren van den dienst der Volksgezondheid practisch beperkt tot vaccinatie tegen pokken, de voorziening in de vrije genees-, heel- en verloskundige hulp aan rechthebbenden en aan de gedetineerden in de strafgevangenis ter plaatse en de toepassing van de epidemie-ordonnantie.

Voorts wordt bij den logischen uitbouw van den Gemeentelijken Gezondheidsdienst vanaf zijn tegenwoordigen opzet herhaaldelijk gestuit op bezwaren, welke alleen kunnen worden overvaren door de hiervoor verzochte aanwijzing der Stadsgemeente als ressort met een zelfstandigen gezondheidsdienst.

Wat voorts betreft de aan deze aanwijzing voor de Stadsgemeente verbonden financieele consequenties acht het College alleen die aanvaardbaar, welke verbonden zijn aan de in artikel 11 omschreven taak en aan de uitvoering der epidemie-ordonnantie. De overname van de zorg voor de voorziening in de vrije genees-, heel- en verloskundige hulp aan rechthebbenden en aan de

gedetineerden in de strafgevangenis ter plaatse alsmede de koepok-inenting wordt niet mogelijk geacht zonder uitbreiding van het medisch personeel; de hieraan verbonden financieele consequenties kunnen van Gemeentewege niet worden aanvaard, dit te minder aangezien de per 1 Januari 1940 verwachte uitbreiding van het Gemeentelijk gebied — ook op het gebied van gezondheidszorg zware eischen aan de Gemeentelijke financiën zal stellen.

De algeheele overdracht van de binnen de Stadsgemeente vervulde Landstaak op het gebied van gezondheidszorg wordt daarom slechts mogelijk geacht, indien de Stadsgemeente van Landswege zou kunnen worden schadeloos gesteld in de hierdoor veroorzaakte kostenverhooging.

(Gemeenteblad van Malang 1939 No. 117).

Gebruik van niet-metrische gewichtseenheden.

Gebleken is, dat niettegenstaande gebruikmaking van het metrische stelsel voor de aanduiding van maten en gewichten h. t. l. verplichtend is gesteld, door verschillende organen zoowel van het Land als van de gemeenten, nog steeds niet-metrische eenheden worden gebruikt.

Zoo wordt b. v. nog gewogen in hoeveelheden, die met picol of kati worden aangeduid, in berichtgevingen betreffende padi en rijst wordt als eenheid nog dikwijls het pikol (61. 76 kg) genomen; verscheidene marktnoteeringen worden eveneens in niet-metrische eenheden opgegeven; ook in tijdschriften treft men nog veelvuldig prijsnoteeringen aan in niet-metrische eenheden; vaak hoort men nog spreken van picols per bouw, in plaats van kilogrammen per hectare.

Aangezien het uiteraard gewenscht is, dat in de eerste plaats de Overheidsorganen medewerken aan de uitvoering van de wettelijke voorschriften, zal ik — aldus Dir. E. Z. bij rondschriften van 22/12 '39 No. 21263/B — het op prijs stellen indien gebruikmaking van metrische maten en gewichten in den dienst en in rapporten zooveel mogelijk wordt bevorderd.

De werking van het Europeesch burendrecht ten opzichte van openbare wegen en wateren ¹⁾.

De Wet onderstelt op talrijke plaatsen (artt. 537, 1164, 1332, 1444, 1445, 1742, 1953 Bw., 493 Rv.), dat er zaken buiten den handel zijn,

1) d.w.z. zoowel openbare wegen en wateren, aan publiekrechtelijke lichamen toebehoorende, als wegen en wateren, door den particulieren eigenaar tot openbaren weg of openbaar water bestemd met medewerking van de Overheid.

die niet vatbaar zijn voor bezit, verjaring, hypotheek en beslag en geen onderwerp van overeenkomsten kunnen uitmaken, maar bepaalt nergens, welke zaken buiten den handel zijn. Met name de vraag of zaken, voor publieke doeleinden dienstig, buiten den handel zijn, blijft in de Wet open en ter beslissing van wetenschap en jurisprudentie (H. R. 15 Mei 1908, W. 8706). Huldigde men tot het einde der 19de eeuw algemeen het Fransche stelsel, dat zaken ten openbaren dienste volledig aan het privaatrecht zijn onttrokken, omdat er onderscheid zou bestaan tusschen *domaine public* en *domaine privé*, thans is het vaste jurisprudentie van den Hoogen Raad, dat de omstandigheid, dat een zaak voor publieke doeleinden dient, haar nog niet in den zin van het Burgerlijk Wetboek buiten den handel plaatst (arresten van 5 Januari 1912, W. 9308; 2 Maart 1917, N. J. 1917 blz. 302; en 15 Februari 1918, N. J. 1918 blz. 385, W. 10242); daarbij wordt dan aangenomen, dat op de ten publieken dienste bestemde objecten, evenals op iedere andere zaak, het burgerlijk recht slechts toepasselijk is met de ongeschreven publiekrechtelijke beperking, geboden door de vereischten van den publieken dienst, dat geen strijd mag ontstaan met de publieke bestemming (hetgeen dan wel, ten onrechte, met den term „gedeeltelijk buiten den handel” wordt aangeduid, hoewel het duidelijk is, dat deze beperking niet gebaseerd is op de burgerrechtelijke bepalingen omtrent zaken buiten den handel, welke ook de toepassing van een beperkte toepassing van het privaatrecht niet zouden toestaan). Het resultaat is dus, dat het privaatrecht toepasselijk is behoudens en onverkort de vereischten van den publieken dienst en de openbare bestemming.

Waar dan ook tevoren de Hooge Raad (arrest van 31 October 1895, W. 6732) besliste, dat de bepalingen van den vierden titel van het Burgerlijk Wetboek, handelende over de rechten en verplichtingen tusschen eigenaars van naburige erven, waar het betreft ten publieken dienste bestemde objecten buiten toepassing moeten worden gelaten, omdat het woord „erf”, in zijn ruimste beteekenis genomen, niet meer omvat dan alle gebouwde en ongebouwde eigendommen, privaatrechtelijke eigendom op de ten openbare nutte bestemde zaken ontkend moet worden en dus daaronder niet vallen openbare wegen, moet thans aangenomen worden, dat blijkens 'sHoogen Raads arrest van 5 Januari 1912 cit. de burendrechtelijke bepalingen op openbare wegen toepasselijk zijn voor zoover de publieke bestemming dat toelaat (cf. Mr. Ledebor in zijn conclusie, voorafgaand aan 's Hoogen

Raads arrest van 19 Maart 1915 N. J. 1915 blz. 691). Weliswaar omhelsde het Kon. Besluit van 25 April 1929 (Ned. Stb. 210) (Weekbl. voor Gemeentebelangen 1929, 193, Gemeentestem 4254) nog de oude leer van het arrest van 31 October 1895, in het bijzonder voor art. 666 lid 2 Bw. (met de consequentie, dat een Gemeentebestuur niet kan gelasten, dat de eigenaren van langs den openbaren weg gelegen erven de takken hunner boomen, die op den weg overhangen, zullen afsnijden!; aldus zou ook aan de Overheid, een publiek gebouw willende repareeren, het recht uit art. 651 Bw. ontzegd moeten worden!), daarbij ondersteund door de Rb. 's Bosch, 28 October 1921, N. J. 1922 blz. 1102, W. 10934, Dordr. 22 Juni 1927, W. 11864, en Tiel 11 November 1932, W. 12751; — doch de litteratuur staat vrijwel op het standpunt van den Hoogen Raad en met haar Hof Arnhem 25 October 1933, W. 12751, N. J. 1934 blz. 189; cf. Rb. Breda 8 Maart 1932, W. 12426 en Rb. Leeuwarden 18 November 1920, N. J. 1921 blz. 350; in den zin van den vierden titel van Boek II Burg. Wetb. is ook de openbare weg als erf te beschouwen, zijnde „erf” in dien titel (evenals in titel VI) onroerend goed (gebouwd of ongebouwd) in algemeenen zin. Resultaat voor het burendrecht is dan, dat dit op zaken van openbaren dienst toepasselijk wordt geacht voorzoover met de bestemming der zaak is overeen te brengen.

Prof. Meijers stelt de volgende algemeene regelen op ter beoordeeling der al — of niet — toepasselijkheid der bepalingen van het burendrecht.

1. Toepasselijk zijn de voorschriften, die toegepast kunnen worden zonder dat de openbare bestemming daaronder lijdt.

2. Niet toepasselijk zijn de voorschriften:

- a. waaruit zelve duidelijk blijkt, dat ze niet voor ten openbare nutte bestemde erven bedoeld zijn;
- b. die duldplicht voorschrijven, wanneer dit dulden niet te vereenigen is met de openbare bestemming;
- c. die tot niet-doen verplichten, wanneer het doen in het belang van de vervulling der bestemming is: schadevergoedingsplicht wegens het doen blijft echter bestaan.

Gemist wordt hier rekening houding met voorschriften, waaruit zelve blijkt, dat met openbare bestemming is rekening gehouden, en met voorschriften, die tot doen verplichten. M. i. zouden dan ook geheel in de lijn van Prof. Meijers de

drie volgende algemeene regels gesteld kunnen worden:

I. Toepasselijk zijn de voorschriften, waarin reeds met openbare bestemming is rekening gehouden.

II. Niet toepasselijk zijn de voorschriften, waaruit blijkt, dat ze niet voor ten openbare nutte bestemde erven bedoeld zijn.

III. Toepasselijk zijn alle andere voorschriften, die of voorzoover zij toegepast kunnen worden zonder dat de openbare bestemming daaronder lijdt.

Of schadevergoedingsplicht bestaat moet beoordeeld worden naar de leer omtrent de verplichting tot schadevergoeding op grond van rechtmatige daad (waarvan juist het burendrecht in art. 651 Bw. een voorbeeld geeft).

Bezien wij aan de hand hiervan de afzonderlijke bepalingen, dan komen we tot de volgende resultaten:

Art. 626 wordt door het Hof Arnhem bij arrest van 25 October 1933, N. J. 1934 blz. 189, terecht toepasselijk geacht op den openbaren weg voorzoover verenigbaar met de publiekrechtelijke bestemming van den weg (regel III).

Artt. 627 — 630. Art. 629 jo. art. 521 beperkt zijn toepassing zelf tot eigendommen, niet gelegen aan of doorsneden door die gedeelten van rivieren, die zijn bevaarbaar en vlotbaar (d.w.z. algemeen bruikbaar en geregeld gebruikt als verkeersweg te water en tot dit gebruik feitelijk bestemd, niet alleen geschikt om door omliggenden gebruikt te worden tot aan- of afvoer van benodigdheden: H. R. 14 Mei 1923, N. J. 1923 blz. 960 W. 11086, en 10 Maart 1930, N. J. 1930 blz. 661; H. G. H. 26 Februari 1885, T. 44-159). De domeinverklaring (art. 1 Agr. Besl.), welke volgens Regeeringsopvatting zich ook uitstrekt tot alle wateren en bronnen, dus ook tot niet-bevaarbare en niet-vlotbare wateren, vergroot die beperking niet, want met domein in art. 629 Bw. wordt alleen bedoeld hetgeen in art. 521 Bw. wordt opgesomd; de domeinverklaring doet dus geen afbreuk aan de rechten uit de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Voor niet-bevaarbare en niet-vlotbare wateren derogeeren de bestaande regelingen op het gebruik en de verdeling van water van lagere orde dan het Burgerlijk Wetboek niet aan de bepalingen daarvan.

Art. 627 is een overbodige, slechts historisch te verklaren bepaling en dient slechts tot inleiding tot art. 628. Art. 628, dat verbiedt, den loop eener bron te veranderen, indien zij aan de inwoners van een stad, een dorp of gehucht het

voor hen noodzakelijke water verschaft, houdt zelf reeds met openbare bestemming rekening en is dus toepasselijk te achten (regel I).

Art. 629 lid 1 Bw. geeft het recht, aanliggend niet-bevaarbaar en niet-vlotbaar stroomend water tot bespoeling te gebruiken, lid 2 van eigendom doorsnijdend dergelijk water gebruik te maken, mits het zijn natuurlijke loop latend ter plaatse, waar het zijn erf verlaat. Waar bij stroomend water dergelijke gewichtige publieke belangen betrokken zijn, moet aangenomen worden, dat van privaatrechten en dus van toepassing van art. 629 Bw. geen sprake kan zijn, waarmede toepassing van art. 630 ook vervalt (regel III).

Het algemeen Waterreglement 1936 zal bij in werking treden deze materie beheerschen.

Artt. 630a — 632 en 642. Het recht tot afscheiding en afsluiting is essentialia van het begrip van eigendom, het is niets anders dan het recht tot beveiliging van zijn eigendom tegen aanmatiging.

De openbare bestemming van aanliggende erven kan er nimmer onder lijden, dat deze erven zich niet meer grond mogen aanmatigen dan hun toekomt. De artikelen 630a — 632 zijn dan ook zonder twijfel op openbare erven toepasselijk (regel III). Art. 642 is daarentegen kennelijk niet voor openbare wegen geschreven (regel II).

Artt. 633 — 637, 639 — 641, 643, 656 — 660, 662 — 664 omtrent den mede-eigendom van gemeene muren, heiningen, heggen, grachten of sloten, regenbakken enz. kunnen geacht worden toepasselijk te zijn, ook wanneer het om openbare wegen, vaarten enz. gaat; belemmering van de openbare bestemming kan bij de toepassing dezer artikelen niet voorkomen (regel III). Aldus reeds in de vorige eeuw voor den mede-eigendom van vaarten Hof A'dam 4 April 1879, W. 4386, bev. Rb. Utrecht 1 Mei 1878, W. 4293; Rb. A'dam 27 Juni 1893, P. v. J. 93, 81, 83.

Art. 638 verwijst zelf naar den openbaren weg, artt. 638 en 655 naar verordeningen (regel I).

Voor art. 661 geldt hetgeen ten aanzien van art. 629 is opgemerkt, zulks temeer, omdat dit artikel niet limitatief wordt geacht en bv. Diephuis VI, 205 den aangrenzenden eigenaar het recht van waterleiding toekent (regel III).

Artt. 644 — 649 zijn niet toepasselijk op openbare wegen, omdat ze daarvoor kennelijk niet bedoeld of geschreven zijn (regel II): Rb. 's Hage 27 Mei 1920, N. J. 1920 blz. 920.

Art. 650 is toepasselijk voorzoover de daarin aangehaalde artikelen toepasselijk zijn.

Art. 651 kan alleen toepasselijk worden geacht op den openbaren weg voorzoover vereenigbaar met de bestemming daarvan (regel III).

Art. 652 houdt zelf reeds met den openbaren weg rekening (regel I).

Voor art. 653 geldt hetgeen ten opzichte van art. 651 is gezegd (regel III).

Art. 654 is zeker niet in strijd met de openbare bestemming, veeleer in het belang daarvan (regel III).

Artt. 665 en 666. Prof. Schoiten acht art. 665 Nw. vanzelfsprekend niet toepasselijk op boomen op openbare wegen geplant, doch geeft geen argumenten. Het is opmerkelijk, dat zelfs in Frankrijk, het land van het domaine public, het overeenkomstige Code-artikel 671 op openbare wegen wordt toegepast (Toulouse 1 Maart 1855, S. 57, 2, 217, D. 55, 2, 230). Prof. Meijers stelt voor artt. 665 en 666 Bw. overeenkomstig zijn regel 2-c, dat zij ten aanzien van een ten openbare nutte bestemd erf in zoover geen toepassing vinden als beplanting in het belang der vervulling der bestemming is; beplanting van een openbaren weg binnen den in art. 665 Bw. genoemden afstand is geoorloofd, wanneer deze noodig is voor het verkeer en de weg te smal om den wettelijken afstand in acht te nemen; lijden echter door de beplanting de aangrenzende erven schade, dan dient deze door de Overheid vergoed te worden. Op aan den openbaren weg grenzende particuliere erven zijn de artikelen dan volledig toepasselijk. De bepalingen vallen geheel conform het door Meijers gezegde onder regel III; wat schadevergoeding betreft, zie boven.

Artt. 667 — 671 omtrent nood- en buurweg kunnen niet toegepast worden (regel II), die omtrent noodweg niet, omdat openbare wegen of vaarten noch erven langs openbare wegen of vaarten behoefte of recht kunnen hebben aan of op noodweg, waarop men immers alleen recht heeft wanneer men niet aan openbaren weg of vaart grenst (iemand, die met zijn bouwwerk aan den openbaren weg lag en aan art. 667 het recht wilde ontleenen, om dat bouwwerk à la barke van een verordening op de straatpolitie met motorrijtuigen in en uit te rijden, werd door den Hoogen Raad bij arrest van 15 Maart 1937, N. J. en W. 1937 No. 780 afgewezen), die omtrent buurweg (waaronder begrepen een gemeengebruikte waterweg: H. R. 6 Maart 1914, N. J. 1914 blz. 625, W. 9644) niet, omdat bij het bestaan van een openbaren weg of vaart geen buurweg kan voorkomen.

Art. 672 deelt ten slotte zelf mede, dat het Burgerlijk Wetboek niet op voet- en jaagpaden toepasselijk is.

Prof. Scheltema gaat een stap verder: volgens hem geldt het privaatrecht ten aanzien van ten publieke dienste bestemde objecten onbeperkt; met een ongeschreven publiekrechtelijke beperking hoeft niet gewerkt te worden, want de publiekrechtelijke corporatie kan zich van haar publiekrechtelijke verordenende bevoegdheid bedienen, wanneer het civiele recht haar niet helpt, natuurlijk voorzoover die verordenende bevoegdheid, strekt; bedient zij zich niet van haar verordenende bevoegdheid, dan blijkt daaruit, dat de Overheid met het gewone privaatrecht tevreden is en heeft de Rechter dus geen aanleiding, plaats in te ruimen voor een ongeschreven rechtsregel; de bestemming ten publieken dienste beperkt het privaatrecht dus niet, beperking daarvan kan slechts voortspruiten uit een verordening. Scheltema's leer was reeds gehuldigd door de Rb. Zuften in een vonnis van 15 Maart 1894, W. 6488; geëischt was opruiming van eikenboomen, door den Staat gepoot op den berm van den Rijksstraatweg binnen den in art. 713 Ned. Bw. (= art. 665 Bw.) genoemden afstand van 2 meter; de Rechtbank wees de vordering toe onder overweging:

„dat de aard van den openbaren weg en bestemming ten algemeenen nutte voor het openbaar verkeer aan de bevoegde macht aanleiding kunnen geven, daaromtrent bijzondere bepalingen te maken en reglementen op de beplanting der wegen vast te stellen, doch overigens de Staat als eigenaar van den openbaren weg, evenals ieder ander eigenaar, aan de bepaling van art. 713 Bw. gehouden is“. De leer van Scheltema is daarom aantrekkelijk, omdat zij ongetwijfeld der zekerheid ten goede komt en men niet meer afhankelijk is van het antwoord van den Rechter omtrent wat de publieke dienst eischt; maar evenzeer is deze leer niet die van ons geldend recht, zooals Scheltema trouwens ook zelf toegeeft.

Voor ons geldend recht geldt nu eenmaal de door 's Hoogen Raads constante en vaststaande jurisprudentie erkende ongeschreven publiekrechtelijke regel, welke het privaatrecht wijzigt, aanvult dan wel ter zijde stelt, dat het privaatrecht niet toepasselijk is, wanneer het publiek belang dit vordert (cf. ook arrest van 7 Juni 1918 inzake den Hofvijver, N. J. 1918 blz. 717, W. 10289).

Ten overvloede zij hier gezegd, dat uitsluitend gesproken is over burennrecht ten opzichte van openbare wegen en wateren. Dat daarnaast eigendoms-

bepierking kan plaats hebben door openbare verordeningen (art. 570 Bw.) staat buiten de vraag naar de toepasselijkheid van het burenercht. Als van rechtstreeksch belang voor het burenercht moge hier slechts ernaar verwezen worden, dat het ten opzichte der artt. 630a en 631 Bw. vaste jurisprudentie is, dat bij verordening aan den eigenaar zijn recht tot afscheiding en afsluiting van zijn erf van den openbaren weg niet mogen worden ontnomen, omdat daardoor feitelijk de toestand zou intreden, dat eigendomsgrond tegen den wil van den eigenaar voor het publiek toegankelijk zou zijn en moeten blijven en openbare straat zou worden, doch dat deze rechten wel bij verordening mogen worden ingeperkt: H. R. 6 November 1899, W. 7358; 10 Februari 1913, W. 9466; 27 Juni 1924, N. J. 1924 blz. 1139, W. 11308; 31 Januari 1927, N. J. 1927 blz. 308, W. 11648; 22 Mei 1933, W. 12620; en 20 April 1936, N. J. en W. 1936 No. 778; cf. K. B. 1 November 1929 No. 21, Gemeentestem 4080; art. 10 van het ontwerp Stadsvormingsord. Stads-gemeenten Java en de Toelichting daarop pag. 126 v., 129 v.

Wat literatuur aangaat zij verwezen naar: Prof. Scholten, Zakenrecht, 7de druk, pag. 26 v., 109 v., 123 v., 127, 128, 221 v., 272 v.; Prof. Meijers in W. P. N. R. 2543 — 2547; Prof. Scheltema in W. P. N. R. 2533, 2534 en in Ned. Bestuursrecht pag. 115 v.; Prof. van der Pot in Ned. Bestuursrecht pag. 549 v., Oppenheim-van der Pot, Ned. Gemeentericht I, pag. 353 v., 714 v.; Hofmann, Zakenrecht 2de druk, pag. 111 v.; Maassen en Hens 1, 2de druk, pag. 893 v.

H. M. VRIJHEID.

(Ind. Tijdschrift van het Recht 1939 afl. 5 blz. 655)

Hondenbelasting bij vestiging in of vertrek uit een zelfstandige gemeenschap.

Door de vaak zeer uiteenlopende bepalingen in de hondenbelastingverordeningen der stadsgemeenten en regentschappen komt het voor, dat bij verhuizing voor eenzelfden hond over hetzelfde belastingtijdvak twee (of zelfs meer) malen belasting moet worden betaald. Aangezien de tarieven der hondenbelasting in het algemeen betrekkelijk hoog zijn, acht de Gouverneur-Generaal een dergelijken toestand in het algemeen ongewenscht.

Op de eenvoudigste wijze zou hieraan kunnen worden tegemoetgekomen door de belastingverordeningen in dier voege te herzien, dat daarin wordt voorgeschreven, dat:

- 1e bij ontstaan van den belastingplicht in de tweede helft van het belastingjaar slechts het halve jaartarief verschuldigd is;
- 2e bij ophouden van den belastingplicht in de eerste helft van het belastingjaar ontheffing kan worden verkregen tot de helft van het jaartarief.

Een zoodanige oplossing behoeft niet tot administratieven omslag aanleiding te geven, terwijl de billijkheid daarmede in voldoende mate wordt betracht.

Bovenbedoelde voorziening behoeft uiteraard niet te worden getroffen in die gemeenschappen, waar de belasting telkens over een half jaar verschuldigd is en evenmin in die, welke een regeling hebben vastgesteld, ingevolge welke bij ontstaan van den belastingplicht in den loop van het belastingjaar slechts zooveel twaalfde gedeelten van de voor het geheele jaar verschuldigde belasting behoeven te worden betaald, als er volle maanden van het belastingjaar over zijn, en alwaar bij tenietgaan van den belastingplicht op overeenkomstige wijze ontheffing wordt verleend.

(Rondschrijven College van Gedeputeerden van West-Java van 24/3 '39 No. Ws 78/1/2 jto dat van 9/10 '39 No. Wr 78/1/2)

Bezoldigingsregeling ambtenaren in dienst der Provincie Oost-Java. Het College van Gedeputeerden van Oost-Java heeft den Provinciaal Raad ter vaststelling aangeboden een ontwerp-verordening, regelende de bezoldiging van ambtenaren in dienst van de Provincie Oost-Java.

Aan de daarop gegeven toelichting ontleenen wij het volgende:

Na de totstandkoming van de (Lands) H.B.B.L.-1934 werd in navolging daarvan van Provinciewege een overeenkomstige volledige eigen bezoldigingsverordening vastgesteld. Aangezien echter door de Regeering wordt voorgestaan, dat de Provinciale voorschriften geheel concordant zullen zijn met die van het Land, heeft het College van Gedeputeerden gemeend, dat het geen zin heeft, om wederom een volledige eigen bezoldigingsverordening, vast te stellen, doch dat kan worden volstaan met de vaststelling van een meer eenvoudige verordening, die naar de B.B.L.-1938 verwijst. Een dergelijke verwijzingsverordening biedt bovendien het voordeel, dat volgens de gekozen redactie (zie artikel 1 van de ontwerp-verordening) latere wijzigingen in de staten en schalen, die krachtens den concordantie-eisch toch aangebracht moeten worden automatisch, derhalve zonder on-

noodige omslag en kosten op het Provinciaal personeel van toepassing zullen zijn. Mocht het in een bepaald geval niet gewenscht worden geacht, dat een wijziging automatisch ook voor het Provinciaal personeel zal gelden — hetgeen uiteraard uiterst zelden zal voorkomen — dan zal zulks bij een speciale Raadsbeslissing worden uitgezonderd.

Het College van Gedeputeerden acht het nochtans wel noodig, dat een eigen „regeling van de bezoldiging” bevattende de algemeene voorschriften, wordt vastgesteld. In de „Regeling van de Bezoldiging der Burgerlijke Landsdienaren” toch is o.m. voorgeschreven, dat in bepaalde gevallen de Regeering een beslissing aan zich heeft voorbehouden, dan wel dat de desbetreffende gezaghebbers — alvorens een beslissing te mogen nemen — de Bezoldigingscommissie dienen in te schakelen, e.d.; zou dus zonder meer de Landsregeling op het Provinciaal personeel van toepassing worden verklaard, dan zou in overeenkomende gevallen, het College van Gedeputeerden evenzeer verplicht zijn een Regeeringsbeslissing uit te lokken dan wel de Bezoldigingscommissie in te schakelen, hetgeen uiteraard niet wel past in een provinciale bezoldigingsregeling.

(Prov. Blad Oost-Java van 19/12'39 No. 17).

Wijziging der Verordening op den rechtstoestand ambtenaren Provincie Oost-Java. Het College van Gedeputeerden van Oost-Java heeft den Provincialen Raad ter vaststelling aangeboden een ontwerp verordening tot wijziging van de „Verordening op den Rechtstoestand Ambtenaren Provincie Oost-Java” en vervanging van de „Verordening op den Rechtstoestand Maandlooners Provincie Oost-Java”.

Uit het hierop betrekking hebbend Prov. Blad van 29 December 1939 No. 18 nemen wij het volgende over.

Bij den Algemeenen Maatregel van Bestuur, opgenomen in Staatsblad 1937 No. 112, zijn met ingang van 16 Februari 1937 o.m. de artikelen 30 en 31 van de Provincie-Ordonnantie in dien zin gewijzigd, dat thans de bevoegdheden tot benoeming, schorsing en ontslag van de ambtenaren — welke bevoegdheden tevoren in beginsel bij den Provincialen Raad berusten — in principe in handen zijn gelegd van het College van Gedeputeerden, met dien verstande, dat dit College deze bevoegdheden, alsmede de bevoegdheid tot vaststelling van de bezoldigingen van die ambtenaren, aan anderen kan opdragen. Ingeval van opdracht aan anderen van de bevoegdheid tot

schorsing en ontslag is den Provincialen Raad voorts de verplichting opgelegd om een regeling te treffen voor het beroep van den geschorsten c.q. ontslagen ambtenaar op Gedeputeerden.

Aangezien deze wijzigingen twijfel lieten omtrent de juiste bedoeling van eenige onderdeelen daarvan, zijn, alvorens de geldende rechtstoestandregelingen in overeenstemming te brengen met deze materie, ter zake inlichtingen verzocht aan de Regeering. Sedert heeft Zij doen weten, dat aan deze wijzigingen de bedoeling ten grondslag heeft gelegen om het nemen van alle maatregelen op ambtenaren, dus ook van strafmaatregelen, onder de uitsluitende competentie te brengen van het dagelijksch bestuur c. q. van het door dit bestuur daartoe aangewezen gezag. Uit dezen hoofde is het derhalve ontoelaatbaar, aldus de Regeering, dat dit bestuur c. q. het daartoe door dit bestuur aangewezen gezag ten aanzien van dergelijke maatregelen, in locale verordeningen zou worden gebonden aan de beslissingen van eenige instantie, zooals o. a. het geval is met het bepaalde bij artikel 15 lid (7) van de „Verordening op den Rechtstoestand Ambtenaren Provincie Oost-Java”, waarbij aan het advies van het scheidsgerecht een bindend karakter is gegeven. Deze bepaling is dan ook op grond van het voorschrift in artikel 64 lid (3) van de Provincie-Ordonnantie van rechtswege nietig, als zijnde in strijd met een regeling van hogere orde. In dat verband heeft de Regeering als Hare zienswijze bekend gesteld, dat ingevolge de thans geldende ambtenarenwetgeving uitsluitend nog de algemeene regelende bevoegdheid op personeelsgebied in handen is van een Raad en dat de uitvoerende bevoegdheid daarvan, voor zoover deze niet reeds uitdrukkelijk in de wet is vastgelegd, ipso jure in principe bij het dagelijksch bestuur berust. M.a.w. is het derhalve thans in het algemeen niet meer toelaatbaar, dat de Raad voor de uitoefening van bevoegdheden op dit terrein bepaalde instanties aanwijst, doch zal deze aanwijzing slechts door het dagelijksch bestuur kunnen plaats hebben. Het is dan ook duidelijk, dat de thans geldende rechtstoestandregelingen, waarin immers is uitgegaan van den vroegeren toestand, dat de bevoegdheden tot benoeming, schorsing en ontslag bij den Raad berusten, v.z.v. deze niet door den Raad aan anderen zijn opgedragen, dienovereenkomstig dienen te worden herzien. Verder is in bedoelde regelingen slechts geregeld het beroep nopens op te leggen „straffen”, zoodat nu ook een regeling moet worden getroffen ingeval van schorsing, alsmede van ontslag niet bij wijze van straf.

Deze gelegenheid is tevens benut om de onderwerpelijke materie zoowel voor de ambtenaren als voor de maandloonders in één verordening vast te leggen. De bestaande regelingen verschillen slechts in zooverre wezenlijk van elkaar, dat het beroep van de ambtenaren en dat van de maandloonders op andere wijze is geregeld. Voor de ambtenaren staat beroep open op het scheidsgericht, terwijl de maandloonders een voorgenomen straf aan het oordeel van Gedeputeerden kunnen onderwerpen. Aangezien het motief voor een afzonderlijke rechtstoestandverordening voor de maandloonders, n.l. het bindend advies van het scheidsgericht voor de ambtenaren, sedert is komen te vervallen, terwijl ook in de Landsregeling het beroep van ambtenaren en maandloonders op gelijke wijze is geregeld, is het rationeel te achten, dat de rechtstoestandverordening voor de ambtenaren, zooals deze zal luiden na de voorgenomen wijzigingen, mede van toepassing zal zijn op de maandloonders. Overigens is, mede in verband met het concordantiebeginsel, de te wijzigen regeling v.z.n. in overeenstemming gebracht met de voor de Landsdienaren geldende „Straffen- en Beroepsordonnantie”, alsmede met de „Bijverdiensten Ordonnantie”.

(Prov. Blad Oost-Java van 29/12'39 No. 18.).

Maandloondersverordening Provincie West-Java 1939. Het College van Gedeputeerden van West-Java heeft den Provincialen Raad ter vaststelling aangeboden een ontwerp van een Maandloonders-verordening Provincie West-Java 1939.

Bij het Gouvernementsbesluit van 3 Juli 1939 No. 19 in Staatsblad 1939 No. 385 — aldus Gedeputeerden — is een nieuw reglement betreffende de aanneming en de dienstvoorwaarden van werkrachten op maand-, dag- en uurloon („M. D. R.

1939”) vastgesteld. Ter uitvoering daarvan zijn de loonregelingen voor het lagere personeel van eenige departementen en landsdienaren herzien.

Ingevolge de ordonnantie in Staatsblad 1935 No. 495 dienen de loonen en de overige dienstvoorwaarden der maandloonders met vorenbedoelde nieuwe landsregelingen in overeenstemming te brengen.

Bij artikel 1 van de thans geldende Maandloondersverordening Provincie West-Java van 14 Juni 1934 is het vaststellen van loonregelingen door den Raad aan het College van Gedeputeerden overgedragen. Deze delegatie acht de Directeur van Binnenlandsch Bestuur in strijd met het artikel 29 der Provincie-ordonnantie, hetwelk bepaalt, dat de bezoldiging der provinciale ambtenaren moeten worden geregeld door den provincialen raad. De Regeering heeft zich met dit standpunt blijkens het omslagvel van 28 Augustus 1936 No. 18087 kunnen vereenigen.

Voordat dit standpunt aan het College bekend was, had het bij zijn brief van 14 Februari 1939 No. P 1/1/4 aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur o.m. verzocht de vraag, door welk college de loonregelingen zoomede de daarmede samenhangende regelingen betreffende de maandloonders moeten worden vastgesteld, aan het oordeel van de Regeering te onderwerpen.

Bij brief van 2 dezer No. Dec. 102 aj/4/22 deelde de Directeur van Binnenlandsch Bestuur mede, dat de terzake handelende Regeeringsbeslissing naar alle waarschijnlijkheid niet meer in den loop van deze maand zou worden ontvangen. Aangezien het niet gewenscht is de totstandkoming van de nieuwe, tot 1 Augustus j.l. terugwerkende regelingen langer uit te stellen, is in artikel 1 van het ontwerp met het door de Regeering ingenomen standpunt rekening gehouden.

(Prov. Blad West-Java 8/12'39 No. 15)

Administratieve Jurisprudentie.

408 Besluit van 1 November 1939 No 17 jo den brief van den Directeur van B. B. van 26 October 1939 No. Dec 102i/6/11.

Bij halfjaarlijksche heffing van voertuigenbelasting mogen goedkoope duplicaat-belastingmerken beschikbaar worden gesteld.

Indien het plegen van fraudes practisch uitgesloten is, kunnen goedkoope duplicaat-belastingmerken voor alle soorten van voertuigen met in-

begrip van rijwielen, onbeperkt verkrijgbaar worden gesteld.

Een regentschapsraad had bij wijzigingsverordening de volgende bepaling in zijn voertuigenbelastingverordening ingevoegd.

„Bezitters van belastingplaatjes, welke op een of „andere wijze zijn geschonden, kunnen tegen „inlevering van het geschonden belastingplaatje, „bij de in artikel 6 door den Regent aangewezen „personen een overeenkomstig belastingplaatje

„van hetzelfde belastingtijdvak bekomen tegen „betaling van f 0,25”.

Tegen dit voorschrift opperde het betrokken College van Gedeputeerden in de eerste plaats het bezwaar, dat de mogelijkheid tot het bekomen van duplicaat-merkteekeus niet behoort te worden opengesteld, aangezien de belasting halfjaarlijks verschuldigd is. Dit bezwaar was gegrond op de overweging, dat ingevolge de bij het omslagvel van 9 November 1936 No. 25078 genomen Regeeringsbeslissing ^{*)}, voor rij- en voertuigen slechts éénmaal per belastingjaar goedkope duplicaten (tot een maximum-prijs van de helft van het oorspronkelijk belastingbedrag) verkrijgbaar mogen worden gesteld. In het systeem van halfjaarlijksche betaling der belasting zou echter het verleenen van een dergelijke faciliteit, naar het oordeel van Gedeputeerden, niet passen.

Afgezien van dit hoofdbezwaar achtte het College het voorts een verzuim, dat de regentschapsraad de in de boven geciteerde bepaling vervatte tegemoetkoming, niet had verleend aan belastingplichtigen, wier origineele belastingmerk was verloren geraakt.

Bovendien wezen Gedeputeerden op de omstandigheid, dat ingevolge het onderwerpelijk voorschrift, gedurende een belastingtijdvak meer dan eenmaal een duplicaat-belastingplaatje kan worden aangevraagd, terwijl ook voor rijwielen zoodanige plaatjes te allen tijde kunnen worden verkregen.

Hierdoor zou de onderwerpelijke verordening in strijd komen met de hoogervermelde Regeeringsbeslissing, krachtens welke voor voertuigen gedurende een belastingjaar slechts éénmaal een duplicaatmerk beschikbaar behoort te worden gesteld, terwijl voor rijwielen dergelijke merken in het geheel niet verkrijgbaar behooren te zijn.

Op grond van deze bezwaren adviseerde het College van Gedeputeerden tot onthouding der Regeeringsgoedkeuring aan de betrokken wijzigingsverordening.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur, die zich niet met het Gedeputeerden-verslag kon vereenigen, wees er in de eerste plaats op, dat de Regeering t. a. v. de vraag of duplicaat-merken voor voertuigen verkrijgbaar mogen worden gesteld, indien een halfjaarlijksche betaling van de belasting mogelijk is, nimmer een dwingend standpunt heeft ingenomen. In verschillende gevallen is dan ook de goedkeuring verleend aan regelingen, waarbij naast een halfjaarlijksche betaling

der voertuigenbelasting toch duplicaatmerken werden beschikbaar gesteld.

Met betrekking tot de overige bezwaren merkte het Departementshoofd op, dat aan alle Regeeringsbeslissingen betreffende de vraag of, en zoo ja onder welke omstandigheden, goedkope duplicaat-belastingmerken verkrijgbaar mogen worden gesteld, het beginsel ten grondslag ligt, dat fraudes met belastingmerken zooveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Het standpunt, dat voor rijwielen geen duplicaten behooren te worden beschikbaar gesteld, is dan ook ingenomen, toen bleek, dat vaak fraudes met dergelijke duplicaten werden gepleegd. Dat de Regeering toestond, dat voor rij- en voertuigen éénmaal per belastingtijdvak een goedkoop duplicaat-merk kan worden bekomen, is te zien als een mitigeering van evengemeld beginsel, ingegeven door de overweging, dat het opnieuw betalen van het geheele belastingbedrag, hetwelk voor rij- en voertuigen gemeenlijk belangrijk hooger is dan voor rijwielen, te rigoureuus zou werken t. a. v. bona-fide belastingbetalers.

Uit het vorenstaande vloeit voort, dat indien fraudes practisch uitgesloten of althans niet te verwachten zijn, er geen bezwaar bestaat tegen het verkrijgbaar stellen van duplicaatmerken.

In dit licht bezien is het niet ongeoorloofd te achten, dat de regentschapsraad goedkope duplicaatmerken voor alle rij- en voertuigen, waaronder begrepen rijwielen, beschikbaar stelt ingeval van aantoonbare *beschadiging* en onder inlevering van de origineele, beschadigde, merken (fraude is dan immers practisch niet mogelijk), doch deze faciliteit niet openstelt bij *verlies* van het origineele merk (fraude is hierbij wel mogelijk).

Het ligt voorts in de lijn van dezen gedachten-gang, dat het niet noodig is evenbedoelde faciliteit slechts éénmaal per belastingtijdvak te verleenen. Nu het plegen van fraudes bij inlevering van beschadigde belastingmerken niet mogelijk is, behoeft er geen overwegend bezwaar tegen te bestaan, dat in dat geval goedkope duplicaten voor alle soorten van rij- en voertuigen, zonder beperking, worden verkrijgbaar gesteld.

Uit de omstandigheid, dat de hoogerbedoelde wijzigingsverordening werd goedgekeurd, valt te concludeeren, dat de Regeering het standpunt van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur deelt.

Aanteekening.

Tengevolge van de hierboven weergegeven beslissing geldt thans de volgende gedragslijn met

^{*)}. Opgenomen in Locale Belangen, jaargang 1937, blz. 43, Administratieve Jurisprudentie No. 292.

betrekking tot het verkrijgbaar stellen van goedkoopste duplicaat-merktheekens.

Indien de belasting $\frac{\text{voor een geheel jaar ineens}}{\text{halfjaarlijks}}$ verschuldigd is, $\frac{\text{moet}}{\text{mag}}$ éénmaal per belastingtijdvak een goedkoop duplicaat-merk worden beschikbaar gesteld voor rij- en voertuigen, andere dan rijwielen, terwijl voorts:

- a. ingeval van *verlies* van het origineele merk, dit duplicaat niet meer dan éénmaal verkrijgbaar mag worden gesteld, en deze tegemoetkoming voor rijwielen in het geheel niet opengesteld behoort te worden.
- b. ingeval van *beschadiging* van het originele merk en onder inlevering daarvan, een onbeperkt aantal malen een duplicaat verkrijgbaar mag worden gesteld, zoowel voor personen- en vrachtvoertuigen als voor rijwielen.

H.

Nederland.

In Indië voortschrijdende decentraliseering, in Nederland daarentegen centraliseering van bestuursbemoedigen. Doch in beide gevallen ten koste van de financiën der lagere bestuursorganen — Zal de huidige Regeering den drang naar centralisatie bij de bestuursvoering met kracht tegengaan? De gedurende de laatste jaren door de Regeering op economisch gebied in het leven geroepen zelfstandige organen met regelende bevoegdheden een gevaar voor het bestaande democratische bestuursstelsel? — De economische ontwikkeling kan op andere wijze worden bevorderd.

In de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer betreffende de Indische begroting voor 1939 heeft de toenmalige Minister van Koloniën een waardeerend oordeel uitgesproken over de bestuurshervorming, waarvan de voorstanders der decentralisatie daar te lande ongetwijfeld met voldoening kennis genomen zullen hebben. Daarin heeft n.l. deze Minister verklaard, dat het nut der bestuurshervorming reeds in zoover overtuigend gebleken is, dat de tot stand gebrachte vertegenwoordigende colleges even zoovele kernen vormen van vooraanstaanden uit de samenleving, die actief deelnemen aan de verzorging der gemeentelijke belangen en dat in de meest ontwikkelde deelen van de bevolking een langzaam groeiende belangstelling voor de taak der gemeenschap valt waar te nemen. Niettemin bleek de Minister het eens te zijn met de conclusie, door eenige leden der Eerste Kamer bij de begrotingsbehandeling tot uiting gebracht, als zoude het gewenscht zijn aan de Inlandsche bevolking geruimen tijd de gelegenheid te geven zich te voegen naar de onderscheidene, in de laatste jaren aangebrachte veranderingen in het bestuursstelsel, alvorens verdere schreden op den weg van hervorming worden gezet. Wijl de bestaande

wetgeving voldoende ruimte biedt voor ontwikkeling, moet weerstand worden geboden aan de in deze situatie ongemotiveerde eischen tot verdere hervorming.

Laatstbedoeld standpunt van den Minister is ongetwijfeld ook beïnvloed door den weinig rooskleurigen toestand van de Indische geldmiddelen, een veronderstelling welke bevestiging vindt in een in het midden van October door de Telegraaf verspreid bericht, dat de bestuurshervorming in Indië slechts voortgang zal vinden voor zoover dit geen meerdere kosten met zich zal brengen. De hoop, dat na de in 1938 op ambtelijke decentralisatie ingestelde gouvernementen Sumatra, Borneo en Groote Oost een spoedige instelling van groepsgemeenschappen — werkelijk autonome organen met eigen raden — voor het geheele rechtstreeks bestuurd gebied zou volgen, heeft blijkbaar voorloopig weinig kans op verwezenlijking. In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de goedkeuring van eenige besluiten van den Gouverneur-Generaal tot wijziging en aanvulling van de begroting van Nederl.-Indië voor 1939 werd in uitzicht gesteld, dat een groot deel van dat gebied nog langer of korter tijd geheel ambtelijk zou moeten worden bestuurd. Wel zullen voortaan voor dat rechtstreeks bestuurd gebied, mede om later de voorgenomen verdere decentralisatie te vergemakkelijken, landstreekbegrotingen, binnen het raam der landsbegroting, worden samengesteld.

Al valt het te betreuren, dat het aantal groepsgemeenschappen voorloopig dus wel in hoofdzaak beperkt zal blijven tot Minangkabau, Bandjar en Palembang, de decentralisatie blijft zich in Indië ontwikkelen, zij het wellicht in om gegronde redenen vertraagd tempo.

Het valt daarom des te meer op, dat in Nederland den laatsten tijd, zoowel in de dagblad- als in de vakpers, herhaaldelijk stemmen opgaan tegen de ontneming van verschillende plaatselijke bemoeiingen aan de gemeentebesturen, zoowel door de steeds voortschrijdende centralisatie van de overheidsbemoeienis, als door de instelling, van Regeeringswege, van economische organen, op corporatieve grondslag, met regelende bevoegdheden.

Dat verschillende onderdeelen van overheidszorg, zooals electriciteitsvoorziening, gasvoorziening, waterverstrekking, brandweer ^{a)}, bouw- en woningtoezicht en ook de ziekenzorg ^{b)} door verschillende gemeenten, veelal onder drang van hoogerhand, hoe langer hoe meer gezamenlijk of in provinciaal verband worden behartigd, waardoor een onderdeel van de plaatselijke taak gedeeltelijk aan de plaatselijke zeggenschap wordt onttrokken, wordt aanvaard, omdat daaraan geldelijke, technische of hygienische voordeelen, zoo niet voor alle daarbij betrokken gemeenten, dan toch in algemeen verband, zijn verbonden ^{c)}. De burgerij dier gemeenten behoudt bovendien door den gemeenteraad een zekere mate van zeggenschap in die gecombineerde bedrijven of takken van dienst.

Ook de samensmelting van kleinere gemeenten

a) Alleen in de Provincie Zuid-Holland bestaat een provinciaal geregeld instituut voor onderlinge hulpverlening bij brand.

b) Op initiatief van de door den Minister van Sociale Zaken d.d. 7 April 1937 ingestelde commissie voor de controle op de ziekenhuisverpleging is samenwerking tot stand gekomen tusschen de Afd. Friesland van de Verg. van Nederl. Gemeenten en de Federatie van Vereenigingen voor Ziekenhuisverpleging in de provincie Friesland. Als gevolg daarvan zal een stichting in het leven worden geroepen: „Stichting controle Ziekenhuisverpleging Friesland”. Voor verdere bijzonderheden omtrent deze stichting verwijzen wij naar Gemeentebestuur van Mei 1939, blz. 192 e.v.

Tijdens de op 8 Juni 1939 door de Verg. van Nederl. Gemeenten gehouden Alg. Vergadering is o.a. ter sprake gebracht de vorming van gezondheidsdiensten met algemeene taak, door samenwerking van gemeenten. Voor het behandelde op die vergadering verwijzen wij naar Gemeentebestuur van Aug./Sept. 1939 blz. 286. e.v. en naar het Wkbl. voor Gemeentebelangen van 18 Augustus 1939 blz. 290. e.v. Op Walcheren is door de verschillende gemeenten een gemeenschappelijk ziekenhuis tot stand gebracht in verband met de bescherming van die bevolking tegen luchtaanvallen.

c) Door de oprichting van districts- of provinciale waterleiding-, electriciteits- en gasbedrijven is het mogelijk geworden, dat de producten dier bedrijven ook onder het bereik komen van de ingezetenen van de kleinere gemeenten.

is veelal volkomen verantwoord, omdat daaruit onmiskenbaar vereenvoudiging van administratief en technisch werk en dus besparing van kosten kan voortvloeien ^{d)}.

Als voorbeelden van centralisatie van overheidsbemoeienis, waartegen de door ons bedoelde kritiek zich richt, treden wel het meest op den voorgrond de electriciteitswet ^{e)}, de distributiewet ^{f)}, de arbeidsbemiddeling, de werkloosheidsbestrijding, de jeugdzorg ^{g)} en ook de arbeidsvoorwaarden van het gemeentepersoneel ^{h)}.

d) In de algemeene vergadering van de Nederl. Vereeniging voor Gemeentebelangen, gehouden te Groningen op 8 en 9 September j.l., is aan de orde gesteld de vraag:

„Is het in het belang van de behartiging der aan de gemeenten toevertrouwde belangen noodig of gewenscht om „op groote schaal hetzij kleine gemeenten samen te voegen, „hetzij meer dan tot dusver er naar te streven, dat gemeenten met andere tezamen één burgemeester, één secretaris „of één ontvanger erlangen?”

Als prae-adviseurs zijn daarbij opgetreden Dr. J. W. Noteboom, Directeur van de Dr. Kuiperstichting te 's-Gravenhage, de heer Rubbers, Referendaris ter Provinciale Griffie van 's-Hertogenbosch en de heer Sikkes, ex-Gemeentesecretaris van Sneek.

Dr. Noteboom komt in diens prae-advies tot de volgende conclusies:

„Met het oog op de historische ontwikkeling der gemeentelijke organisatie, de uiteenlopende zedelijke en stoffelijke volksbelangen en de wenschelijkheid van een zoodanige organisatie van den Staat, dat de verschillende bestuursorganen een corrigeerenden invloed op elkander kunnen uitoefenen, moet samenvoeging van kleine gemeenten op groote „schaal onwenselijk worden geacht.”

De heer Rubbers beantwoordt de vraag als volgt:

„Het vraagstuk der gemeentelijke gebiedsindeeling is een „vraagstuk van opportuniteit. In het belang van de behartiging der aan de gemeenten toevertrouwde belangen — en „met name ook tot zoo goed en zoo ruim mogelijke handhaving van de zelfstandigheid der plaatselijke gemeenschappen — is de samenvoeging van kleine gemeenten in onzen „tijd gewenscht.”

De heer Sikkes is van meening, dat

„samenvoeging in vele gevallen een aanmerkelijk financieel „voordeel zou meebrengen en dat de bezwaren er tegen — „verbreken van de eenheid en van het historisch geworden „ne — niet zoo zwaar mogen tellen, in verband met het algemeen belang.

Ook dit jaar is weder bij de begrootingsbehandeling in de Tweede Kamer krachtig aangedrongen op de opheffing van een groot aantal kleine gemeenten.

e) zie Locale Belangen van 16 Mei 1939 blz. 158 e.v.

f) „ „ „ „ 16 November 1939 blz. 349 e.v.

g) „ „ „ „ 1 October 1939 blz. 300 e.v.

h) O.a. is in de Gemeente-Stem nr. 4591 onder het hoofd „Een psychologische vergissing?” door de Redactie kritiek uitgeoefend op de ministerieele circulaire inzake overwerk van gemeente-ambtenaren.

F. K.

KANTOOR H. J. VOOREN

Belastingconsulenten

& Accountants

Batavia
Semarang
Soerabaja
Medan

Den Haag
Rotterdam

Verkrijgbaar bij den Boekhandel
G. C. T. VAN DORP & Co.

KORTE HANDLEIDING
VOOR DE PRAKTIESE
ROOILIJNPOLITIEK
IN GEMEENTEN EN
REGENTSCHAPPEN

DOOR

Ir. THOMAS KARSTEN

met Maleische vertaling tegen den
prijs van f 1,— per exemplaar.

**HANDLEIDING BIJ DE TOEPASSING
VAN HET NIET-EUROPEESCH
LOCAAL PENSIOENREGLEMENT 1931.**

door

F. BRONS

Referendaris der Provincie MIDDEN-JAVA.

(Overdruk voorzien van omslag van de publicatie in **LOCALE BELANGEN** van 16 September 1938 e. v.).

PRIJS F. 1.50 per ex.

Bestellingen bij de Redactie van **LOCALE
BELANGEN** te Semarang (Postbox 38).

Administratieve Jurisprudentie Locale Belangen.

Verschenen Kaartregister

op de **Administratieve Jurisprudentie**,
welke opgenomen werd in het Orgaan der Vereeniging.

Het Kaartregister werd bewerkt door den oud Adviseur voor de Decentralisatie, Dr. H. J. Levelt.

De uitgave geschiedt vanwege de Vereeniging voor Locale Belangen.

Ook voor de **verdere** verzorging heeft de heer Levelt zijn medewerking toegezegd.

Inlichtingen en bestelling:
POSTBOX 38 — SEMARANG.

Advertentietarief Locale Belangen.

$\frac{1}{1}$	bladzijde	1	×	plaatsen	f	16.—	per plaatsing.
		12	×	"	"	13.—	" "
		24	×	"	"	10.—	" "
$\frac{1}{2}$	"	1	×	"	f	9.—	" "
		12	×	"	"	7.25	" "
		24	×	"	"	5.50	" "
$\frac{1}{4}$	"	1	×	"	f	5.—	" "
		12	×	"	"	4.—	" "
		24	×	"	"	3.—	" "
$\frac{1}{6}$	"	1	×	"	f	3.50	" "
		12	×	"	"	3.—	" "
		24	×	"	"	2.25	" "
$\frac{1}{8}$	"	1	×	"	f	2.75	" "
		12	×	"	"	2.30	" "
		24	×	"	"	1.75	" "
$\frac{1}{12}$	"	1	×	"	f	2.—	" "
		12	×	"	"	1.60	" "
		24	×	"	"	1.25	" "